

Elin Lindenskov

Havnarfólk skulu nú bløða fyri vitloysið í 80'unum

Nú um dagarnar fara havnarborgarar fyrri ferð veruliga at merkja vitloysið frá 80'unum. Tá ið skatturin fyrri ferð í ár verður tiki av lönini, verða tað ikki bert tey arbeiðsleysu, sum merkja øgiliga trýstið, villu fløgurnar í 80'unum leggja á hvønn tann einasta av okkum. Kommunan er illa fyrri. Stóra skuldin trýstir skattin upp eftir. Soleiðis eru tað bert lánseitararnir, sum nú kunnu lætta um tað ok, sum lagt er á allar borgarar í kommununi.

Dallas og Dollars vóru fyrirmyndir

80'ini vóru góð ár í Havnini. Øll høvdu arbeiði og yvirtíð var ein sjálfvilygja. At ein persónur hevði tvey og trý væl lønt stórv var einki ókent fyrirbrigdi. Ongastaðni í landinum vuku innøkurnar so nógv. Kommunan hevði knappliga so nógv pengar um hendurnar, at nú kundu allir dreymarnir ganga út. Vit kundu bæði fáa Dallas og Dollars sam-

stundis. Vit kundu í sama dreymskrúva skattaprocentið niður við trimum prosentum. Einki var óført.

Havnin var sooo deilig

Inntøkurnar kundu ongan tíð minka aftur. Og hetta tóku vit havnarborgarar lán uppá. Vit bygdu stórar havnir, vit vildu hava altjóða fløgveit, og vit kundu hildið fram við øllum teimum verkætlanum, sum gjørdust nógv dýrari enn ætlað og øllum hinum. Men tað gjørdi einki, tí Havnin var sooo deilig. Og tað hildu lánseitararnir eisini. Var tað tað onkur, sum flústi á, so varð barað friðkað eitt sindur um byn onkrastaðni, ella mótmælarin varð háðaður og spottaður, so var bert tosað um tað. Vitloysið kundi halda fram.

Havnin er ikki bara deilig longur

Tíbetur er Havnin deilig enn. Tað er bara tað, at nú er hon ikki bara deilig. Figgj-

arættanin hevur ikki hildið tey seinastu fyra árin, tí eingin vildi seta skattaprocentið tað sindrið upp, sum var neyðugt. Havnirnar, sum kostaðu hundræðstals milliúnir, liggja tómar. Eingi skip koma hagar, tí liggjandi er ikki við byggiurnar. Við fløgveitlinum ruku væl yvir fimm milliúnir upp í luftina. Byggjgøllum og øllum hinum máttu vit liva við og gjalda fyrri. Húsarhaldini liggja í fíggjarligum andaleypi. Og sosialir sorgarleiðir av hesum ávum eru gerandiskostur. Flogfarið rakk ikki himmalin, hagar vit annars høvdu tikið lán fyrri at sleppa.

Nú skal gildið gjaldast

Og nú skulu vit øll gjalda gildið aftur. Ikki bara tey í Oyðarfirði, í Klaksvík og í Tvøroyri skulu gjalda. Nei, so sanniliga eisini vit í Havn, um tað skuld komið óvart á onkran. Tað eru bert lánseitararnir, sum kunnu lætta um byrðarnar. Vón-

andi taka eisini teir ta ábyrgd, sum hvíla á teirra herðum. Tað hava teir so ikki gjørt enn.

Kommunuskatturin ein tung byrði

Tá ið nógv hækkaði skatturin verður tiki av fyrstu lönini, fer tað at merkjast. Hann skal takast av har, tað frammanundan er ov lítið. Í hvussu er hjá teimum flestu. Hjá teimum, sum settu búgv mitt í 80'unum, er millum einki og minni enn einki eftir. Hesi vórðu tvungin til at gjalda svimblandi upp-hæddir fyrri húsinu, skuldu tey gera sær nakrar vónir um at seta fótur undir egið borð. Hesi, sum keyptu tá, máttu hava eina góða inntøku, arbeiða yvir ella hava fleiri arbeiði fyrri sjálvst í teimum góðu tíðunum at kunna gjalda hvørjum sítt.

Kommunan framt ógvussligar skerjingar

Tað eigur at verða sligið fast her, at kommunan nú verður rikin so biliga, sum eftir hondini gjørligt. Har eru fáar krónur eftir at spara, uttan so, at heilir stovnar undir býráðnum verða tiknir burtur. Eitt nú at steingja svimjihöllina, at steingja byarbókasavnið, gevast heilt at asfaltera og rudda vegirnar, ikki bert slökkja annað hvørt gøtuljós, men øll, gevast heilt at gera ábøtur á skúlarnar og barnagarðarnar ella at niðurleggja skúlatannlæknar. Men álvaratos, tá verður lítið eftir av Havnini. Eitt dømi um hvussu lítið er at heinta, var uppskotið hjá andstøðuni um at lækka skattaprocentið við einum prosent. Hetta var alt, hon kundi koma við. Tá hevði andstøðan eisini selt næstan allar ognir hjá kommununi. Eitt óforsvarligt uppskot, sum bert hevði havt við sær, at onkur spekulantur, sum hevði stappað milliúnir í lummarnar í 80'unum, kundi gera enn eitt kvetti og fáa hesar ognir fyrri ein slíkk.

Lánseitararnir mugu lætta byrðarnar

Hvussu skulu tey, sum keyptu hús í 80'unum, klára tað í dag, við arbeiðsloysi, minkandi lønum, hækkanði avgjöldum og skatti. Tað ber sjálvandi ikki til. Tað kann bert enda í sorgarleiði ella uppreistri, um okkara lánseitarar ikki lætta um byrðarnar. Tí øll vilja vit gjarna gjalda okkara skuld

aftur, men tað má vera soleiðis, at vit orka at bera byrðarnar.

longd, verður depressión-in framhaldandi.

Rentulækkingin ikki nóg mikil

Lítla rentulækkingin og tilbøðið um leingjan av lánunum til sethúsaiegarnar er ikki nóg mikil. Leingjan av lánunum gevur lítið og einki og minnr mest um seigpining. Neyðugt er við munandi størri tiltøkum, ikki bert hjá teimum, sum sita í egnum húsum, men eisini hjá kommunum og landinum. Tí sannleikin er, at hvørki land, kommuna ella húsaiegarnar eru før fyrri at gjalda sína skuld. Og fyrr enn lánseitararnir síggja, at tað er neyðugt at partur av skuldini antin verður saner-aður, frystur niður og lánini

Skatturin má setast niður aftur

Tað er tvingandi neyðugt, at skatturin verður settur niður aftur. Men tíverri eru tað fyrst og fremst bert lánseitararnir, sum kunnu gera kommunurnar førar fyrri hesum. Teir skulu minnast til, at sum tað koyrir nú, minka inntøkurnar ár fyrri hjá kommununum. Og gera lánseitararnir einki nú, so má skattaprocentið longur upp næsta ár, um lánini frá teimum vitlesu 80'unum skulu gjaldast. Vilja lánseitararnir skilja hetta, so er hetta fyrsta stig til at sleppa úr depressiónini og fáa meiri virksemi í kommununi og í landinum.

Mjólkarframleiðsla

Kvotabýti, avleiðingar og møguleikin fyrri øktari framleiðslu

Bert fyrri tveimum árum síðani vóru røddir frammi innan mjólkarframleiðslu, har menn tóku soleiðis til orða: »Tað er ikki rætt uppfatað, tá sagt verður at mjólkarframleiðslan er ov stór í dag. Tað sakin snýr seg um er, at vit hava júst nóg mikið í dag og tí má framleiðsluáttáttin komandi árin verða størri enn tað marknaðinum tørvar. Tí tosa vit um at framleiðsluáttáttin má koma at virka fyrri ikki at fáa avlopsmjólk í ótið...«

Víðari søgdu hesir somu menn: »sjálvst um nógv kundi verið betri, og kann rættast, so er støðan í mjólkarvinnuni ikki dýpur, tvørturímóti er støðan sera bjørt í dag og framtíðarútliti eru góð, um fyrrnevnda javnvágstýring verður veruleiki.«

Munagóð tiltøk

Hvussu er støðan so í dag, kann ein spyrja? Bert tvey ár seinri? Jú kvota er lögð á mjólkarframleiðslu!!

Fyrri at fáa eftirspurning (nýtsluna) at hækka, er tað neyðugt at munagóð tiltøk verða sett í verk, at kunna

fólk um tað heilsufremjandi í mjólk og mjólkarúdráttum.

Havi skilt, at í londum rúndan um okkum, verður eitt miðvíst upplýsingararbeiði gjørt at vísa á tað heilsufremjandi við mjólk og mjólkarúdráttum. Hetta verður miðvíst gjørt innan skúlagátt, innan heilsuverkið, innan barnagarðar o.s.f. í ávisum barnaskúlum verður mjólk handað ókeypis til børnini.

Mjólkarvirkið Búnaðarmanna eigur tókk uppi-borna fyrri tað, sum gjørt er á hesum øki, men kundu vit ikki gjørt nakað munandi meira út frá einum heilsufremjandi sjónarmiði, og soleiðis fingið fýroyingar at drukki meiri mjólk?

Biligrir leskidrykkir

Í uppskoti á tingi um at menna jarðarbrúkið í landinum hevur undirritaði í sambandi við mjólkarframleiðsluna víst á, at fýroyingar pr. íbúgva drekka munandi minni mjólk enn t.d. Íslendingar, og at tann dýra mjólkinn elvir til, at fýroyingar – og serliga barnarfar familjur í

hesum krepputíðum – ístaðin fyrri mjólkina drekka biligrir leskidrykkir av ymskum slagi, sum bert kosta ein brók av tí, ið mjólkinn kostar.

Hetta er skiljandi – men harmligt!

Kvotabýti og avleiðingar

Nú kvota er sett á mjólkarframleiðsluna, kundi undirritaði hugsað sær at fingið at vita frá Mjólkarvirki Búnaðarmanna og/ella Føroya Jarðarráði:

- 1) Hvussu er hetta kvotabýti ásett? (eftir hvørjum kriterium)
- 2) Høvdur figgarstøðan (skuldin hjá fjósunum havt ávirkan á kvotabýti? Um so er, hvussu hevur tað tá ávirkað?
- 3) Í hvønn mun kemur kvotabýtið at taka figgarliga grundarlagið undan fjósun?
- 4) Verður arbeitt við eini saneringsætlan fyrri mjólkarframleiðslu?

Íðði 22. januar 1994

Tordur J. Niclasen

Áttamannafar

úr Kaldbak / glasfipur, í brúkiligum standi, ynskist til keyps.

Tlf. 61167 ella 61767, e. kl. 18

Bilur til sølu

Alfa Romeo 33–1,5, til sølu.

Tlf. 11679

EYDNUHJÓL

verður í

»EYDNUNI«
sunnudagin 8. mai 94

Lutir kunnu latast til
nevndarlimirnar í EYDNUNI